

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н.ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

**«ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА ЗАМАНАУИ ТУРИСТІК
ИНДУСТРИЯНЫҢ ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗГІ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН
ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ»**

**экономика ғылымдарының докторы, профессор
СҰРАҒАНОВА САЙРАН ҚАБДРАХМАНҚЫЗЫН
еске алуға арналған халықаралық ғылыми конференциясының
ЕҢБЕКТЕР ЖИНАҒЫ
23 ақпан 2018ж.**

**СБОРНИК ТРУДОВ
международной научной конференции
«ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ
СОВРЕМЕННОЙ ТУРИСТСКОЙ ИНДУСТРИИ В УСЛОВИЯХ
ЦИФРОВИЗАЦИИ»,
посвященной памяти доктора экономических наук, профессора
СУРАГАНОВОЙ САЙРАН КАБДРАХМАНОВНЫ
23 февраля 2018г.**

**PROCEEDINGS
of the international scientific conference
«THE MAIN TRENDS AND FEATURES OF THE MODERN TOURIST
INDUSTRY DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION»,
dedicated to the memory of
Doctor of Economic Sciences, Professor
SURAGANOVA SAYRAN KABDRAHMANOVNA
23 February 2018**

Астана, Қазақстан
Астана, Казахстан
Astana, Kazakhstan

УДК 379.8(063)
ББК 75.81
Ц 71

Редакционная коллегия:

Декан экономического факультета, д.э.н., профессор Макыш С.Б.,
Заместитель декана, к.э.н., доцент Тажикенова С.К.,
Заведующий кафедрой «Менеджмент» д.э.н., профессор Толысбаев Б.С.
Заведующий кафедрой «Экономика» д.э.н., профессор Майдырова А.Б.,
Заведующий кафедрой «Туризм» к.э.н., доцент Дуйсембаев А.А.,
Доцент кафедры «Туризм», к.э.н., Мусина К.П.,
Старший преподаватель кафедры «Туризм», доктор PhD Агыбетова Р.Е.
Старший преподаватель кафедры «Туризм», магистр туризма Гиззатжанова А.Г.

Цифрландыру жағдайында заманауи туристік индустрияның дамуының негізгі тенденциялары мен ерекшеліктері: Халық ғыл. конф. еңбектер жинағы. – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2018.

Основные тенденции и особенности развития современной туристской индустрии в условиях цифровизации: Сб. материалов межд. науч. конф. – Астана: Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, 2018.

Proceedings of the international scientific conference **The main trends and features of the modern tourist industry development in the context of digitalization.** Astana, L.N.Gumilyov Eurasian National University, 2018.

ISBN 978-9965-31-984-6

Халықаралық ғылыми конференциясының еңбек жинағында цифрландыру жағдайындағы қазіргі заманғы туристік индустрияның негізгі үрдістері мен ерекшеліктеріне қатысты өзекті мәселелер қарастырылған.

В сборнике материалов международной научной конференции рассмотрены актуальные вопросы касательно основных тенденций и особенностей развития современной туристской индустрии в условиях цифровизации

The collection of materials on the international scientific conference considers important issues regarding the main trends and features of the modern tourist industry in the context of digitalization

УДК 379.8(063)
ББК 75.81
Ц 71

ISBN 978-9965-31-984-6

© Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2018

© Евразийский Национальный университет им. Л.Н. Гумилева, 2018

© L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2018

Ұлы Адам, Дос, Ұстаз

2016 жылдың 7 қарашасында 68 жасында өмірден экономика ғылымының докторы, профессор Сұрағанова Сайран Қабдрахманқызы өмірден озды.

Сайран Қабдрахманқызы 30 жылдан аса жыл елдің жоғары оқу орындарында педагогикалық қызметпен айналысты. Ы.Алтынсарин атындағы білім академиясының корреспондент –мүшесі, Ресей Федерациясының Халықаралық ғылым және практикалық өндірісті ұйымдастыру академиясының мүшесі.

Сайран Қабдрахманқызы он жыл бойы Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің негізін қалаушысы және жетекшісі болды. Университетте жұмыс істеу кезінде ашылған экономика факультетінің барлық мамандықтар бойынша оқу жоспарлары мен мемлекеттік білім беру стандарттарын әзірледі.

С.Қ. Сұрағанова нағыз патриот және ірі қоғамдық қайраткер бола отырып, көптеген маңызды жобаларға қатысты. ҚР Мәжіліс Парламентінің жұмыс тобының мүшесі бола отырып, Сайран Қабдрахманқызы біршама комиссиялар құрамында жұмыс істеді. Белсенді азаматтық тұғырды ала отырып, С.Қ.Сұрағанова «Халықты еңбекпен қамту сұрақтары бойынша Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер мен қосымшаларды енгізу туралы» заңнаманы дайындауға қатысты. ҚР еңбек және әлеуметтік қорғау Министрлігінің, ҚР туризм және спорт Министрлігінің, ҚР білім және ғылым Министрлігінің, ҚР ауыл шаруашылық Министрлігінің жұмыс топтарында белсенді қызмет атқарды, ҚР білім және ғылым Министрлігінің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру құжаттарын нострафикациялау бойынша комиссия мүшесі болды.

Сайран Қабдрахманқызы әкімшілік қызметті оқытушылық қызметпен бірге атқара отырып, ғылыми зерттеулер де жүргізді. Ол Қазақстанның Солтүстік аймақтарына тән, енгізу сипаттағы бірнеше ұсыныстар жасады, 150 -ге тарта ғылыми еңбектері, соның ішінде 17 монография, 10 оқу құралы мен оқулықтары шығарылды.

С.Қ. Сұрағанова «2006 жылдың Үздік оқытушысы», «2011 жылдың Үздік оқытушысы» гранттарының иегері, «Еуразия мақтанышы-2008» конкурсының лауреаты болды. ҚР білім Министрлігінің «ҚР білім берудің Құрметті қызметкері» төс белгісімен, «Астанаға 10 жыл» мемлекеттік марапатымен, сол сияқты ҚР білім және ғылым Министрлігінің бірнеше құрмет грамоталарымен нағратталды.

2005 жылдан бастап «Туризм» кафедрасына жетекшілік етті, ол «Туризм» мамандығының магистратурасын (2009 ж.) және PhD докторантурасын (2010 ж.) ашты.

С.Қ. Сұрағанованың жетекшілігімен 3 ғылым докторы және 20 аса ғылым кандидаттары дайындалды, оның 5-і экономика факультетінің оқытушылары, магистранттары.

Сайран Қабдрахманқызы өмірінің соңғы күніне дейін жоғары жұмысқа білеттілігін сақтады. Жұмысбастылығына қарамай ол әр уақытта өз ұжымына және студенттеріне ықыласты, көмек қолын ұсына білетін адам болатын. Ол ешуақытта өзгерістен қорықпайтын, әр уақытта заман талабына сай жаңалықты қабылдайтын, өз отбасы, туыстары мен достары арасында беделді тұлға бола білді.

Біз Сайран Қабдрахманқызын Ұлы Адам, Дос, Ұстаз ретінде танымыз.

С.Қ. Сұрағанованың жоғары марапаты ретінде- оның еңбектерінің беделі, оны танитын адамдардың махаббатымен және оны жылы лебізбен еске алуы деуге болады.

Великий Человек, Друг, Учитель

7 октября 2016 года на 68-м году жизни ушла из жизни доктор экономических наук, профессор Сураганова Сайран Кабдрахмановна.

Более 30 лет Сайран Кабдрахмановна осуществляла педагогическую деятельность в высших учебных заведениях страны. Являлась членом-корреспондентом Академии образования им. Ы. Алтынсарина, действительным членом Международной академии науки и практики организации производства Российской Федерации.

Сайран Кабдрахмановна была одним из основателей и бессменным руководителем экономического факультета ЕНУ им. Л.Н. Гумилева на протяжении десяти лет. За годы работы в университете осуществляла деятельность по разработке учебных планов и государственных образовательных стандартов по всем специальностям,

открытым на экономическом факультете.

Настоящий патриот и крупный общественный деятель С.К. Сураганова принимала активное участие во многих важных проектах. Будучи членом рабочей группы Мажилиса Парламента РК, Сайран Кабдрахмановна входила в состав ряда комиссий. Занимая активную гражданскую позицию, С.К. Сураганова участвовала в подготовке законопроекта «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам занятости населения». Принимала активное участие в рабочих группах Министерства труда и социальной защиты РК, Министерства туризма и спорта РК, Министерства образования и науки РК, Министерства сельского хозяйства РК, являлась членом комиссии по нострификации документов высшего и послевузовского образования МОН РК.

Совмещая административную работу с преподавательской деятельностью, Сайран Кабдрахмановна занималась научными исследованиями. Ею издан ряд рекомендаций, имеющих внедренческий характер для Северных регионов Казахстана, опубликовано порядка 150 научных трудов, в том числе 17 монографий, 10 учебных пособий и учебников.

С.К. Сураганова являлась обладателем гранта «Лучший преподаватель 2006 года», «Лучший преподаватель 2011 года», лауреатом конкурса «Еуразия мақтанышы - 2008». Она была награждена нагрудным знаком Министерства образования РК «Почетный работник образования РК», государственной наградой «10 жыл Астана», а также отмечена рядом почетных грамот Министерства образования и науки РК.

С 2005 года Сайран Кабдрамановна заведовала кафедрой «Туризм», в 2009 году ею была открыта магистратура, а в 2010 году она открыла PhD докторантуру по специальности «Туризм». Под руководством С.К. Сурагановой подготовлены 3 доктора и более 20 кандидатов экономических наук, среди которых 5 преподавателей экономического факультета, а также магистранты. До последних дней Сайран Кабдрахмановна сохраняла колоссальную работоспособность. Несмотря на свою занятость, она всегда оставалась внимательным и отзывчивым человеком по отношению к своим многочисленным коллегам и ученикам. Она не боялась меняться, идти в ногу со временем и, при этом, оставалась верной себе, своей семье и друзьям.

В лице Сайран Кабдрахмановны мы потеряли великого Человека, Друга, Учителя.

Высшей наградой С.К. Сурагановой навсегда будет непоколебимый авторитет ее трудов, искренняя любовь и светлая память знавших её людей.

Great Person, Friend, Teacher

On October 7, 2016, at the 68th year of her life, Doctor of Economics, Professor Suranova Sairan Kabdrakhmanovna passed away.

For more than 30 years, Sairan Kabdrakhmanovna had taught at higher educational institutions of the country. She was a corresponding member of the Academy of Education named after S. Altynsarin, an active member of the International Academy of Science and Practice for Production Organization of the Russian Federation.

Sairan Kabdrakhmanovna was one of the founders and the permanent head of the Economics Faculty of the L.N. Gumilyov Eurasian National University for ten years. Over the years of work at the university, she was engaged in the development of curricula and state educational standards in all specialties, opened at the Faculty of Economics.

A true patriot and a prominent public person S.K. Suraganova took an active part in many important projects.

Being a member of the working group of the Majilis at the Parliament of the RK, Sairan Kabdrakhmanovna participated in the work of a number of commissions. Taking an active civil position, S.K. Suraganova participated in the preparation of the draft law "On Amendments and Additions to Certain Legislative Acts of the Republic of Kazakhstan on Employment Issues". She took an active part in the working groups of the Ministry of Labor and Social Protection of the Republic of Kazakhstan, Ministry of Tourism and Sports of the RK, Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan, Ministry of Agriculture of the Republic of Kazakhstan, was a member of the commission for the nostrification of documents of higher and postgraduate education of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Combining administrative work with teaching, Sairan Kabdrakhmanovna was involved in scientific research. She issued a number of recommendations that have an innovative character for the Northern regions of Kazakhstan, published about 150 scientific works, including 17 monographs, 10 manuals and textbooks.

Suraganova S.K. was the holder of "The Best Teacher of 2006" grant, "The Best Teacher of the Year 2011", laureate of the "Pride of Eurasia 2008". She was awarded a breastplate of the Ministry of Education of the Republic of Kazakhstan "Honorary Worker of Education of the Republic of Kazakhstan", the state award "10-th anniversary of Astana", and also was awarded with a number of honorary letters of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Since 2005, Sairan Kabdramanovna headed the department "Tourism", in 2009 she opened a master's degree, and in 2010 she opened PhD doctorate in the specialty "Tourism".

Under the leadership of Suraganova S.K., 3 doctors and more than 20 candidates of economic sciences were trained, including 5 teachers of the Economics Faculty, as well as graduates.

Until the last days Sayran Kabdrakhmanovna retained tremendous performance. Despite her busy schedule, she always remained attentive and sympathetic person in relation to her many colleagues and students. She was not afraid to change, to keep up with the times and, at the same time, remained true to herself, her family and friends.

With Sayran Kabdrakhmanovna we have lost a great Person, Friend, Teacher.

The highest award for Suraganova will forever remain in unshakable authority of her works, a sincere love and fond memories of people who knew her.

НАРЫҚТЫҚ БӘСЕКЕ ЖАҒДАЙЫНДА АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҚ КӘСІПОРЫНДАРЫНДА ИНТЕГРАЦИЯЛЫҚ БАЙЛАНЫСТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚАЖЕТТІЛІГІ МЕН МАҢЫЗЫ

Дулатбекова Ж.А.

Л.Н.Гумилева атындағы ЕҰУ, «Туризм» кафедрасының доценті, э.ғ.к.

Кәсіпорындарда технологиялық жаңалықтар енгізудің мақсаты өнім сапасын жақсарту, оның өзіндік құнын төмендету және шығарылатын өнімдердің ассортиментін кеңейту мен сапасын жоғарылату есебінен бәсекелестік қабілеттілігін арттыру.

Жаңа құрал-жабдықтарды қолданысқа енгізу, не жаңа өнімдерді шығаруға өтуге немесе шығарылатын өнімдердің сапасын жоғарылату қажеттілігіне негізделген ғылыми жаңалықтар техникалық инновациялар негізінде жүзеге асады.

Агроөнеркәсіп өндірісінің инновациялық дамуының шетелдік тәжірибесі тұлғаланған аумақтық құрамдастық бөлікке ие. АҚШ-та әр штат ғылымды дамытады, инновациялық салада жетістіктер жоғары деңгейде жүргізілуде [1].

Ауыл шаруашылығы дақылдары тұқымдық шаруашылығын дамыту, ауылшаруашылық өнім өндірісінің төмендеуін тоқтату және облыстағы, тұқым шаруашылығы үрдісінде қатысушы барлық шаруашылық тұлғалардың өзара шаруашылық, өзара пайдалылық қатынастарын жетілдіру мақсатында облыстың ауыл шаруашылығы құрылымдарында тұқым шаруашылығын дамыту бойынша шаралар қабылдау қажет. Яғни, ауыл шаруашылығы дақылдарының жаңа жоғарғы өнімділік сұрыптамаларын өндіріске ендіру жолымен, тұқым шаруашылығы жұмыстарын дамыту және ауыл шаруашылығы тауар өндірушілерін өнімділігі жоғары тұқымдармен толық қажеттілік көлемінде қамтамасыз ету. Сонымен қатар, тұқым шаруашылықтарындағы жұмыстың материалдық-техникалық базасын нығайту, тұқым өндірісі егістігінің аудандарын кеңейту жолдарын жүзеге асыру қажет.

Ауыл шаруашылық өндірісінің бүгінгі күндегі жағдайы өзінің техникалық қамтамасыз етілуімен анықталады, себебі ауылшаруашылық дақылдарын тиімді өсірудің барлық технологиялық іс-әрекеттері, механикалық құралдарымен жүзеге асырылады. Техниканың санының кейінгі жылдары, жедел түрде қысқаруы, ең алдымен дақылдарды өсірудің технологиясының елеулі нашарлануына, соның себебінен тек өнімнің көлеміне ғана емес, сонымен қатар ауылшаруашылық өндірістің тиімділігіне де әсер етеді. Ауылшаруашылық өнімін өндіруде отандық өндірушілердің техникалық және технологиялық артта қалуы, ауылшаруашылығы өндірісінің дамуына, және әлемдік нарықта бәсекелік қабілеттілігінің жоғарлауын тежейтін басты фактор болуда[2].

Қосалқы бөлшектерді, ортадағы көптеген делдал-ұйымдарсыз орталықтандырылған негізде сатып алуды жүзеге асыру жолдары:

- мемлекеттік құрылымдардың қатысуымен, мемлекеттік үлесті, нақты секторға сатумен шұғылданатын сервис - орталықтарын және МТБ-ы құрудың пилоттық жобаларын іске асыру;

- лизинг бойынша техниканы сатып алу есебінен жаңа МТБ-ін құруға және бар МТБ-ды толық жабдықтауға облыстық бюджеттен несиелік құралдар беру;

Ауылшаруашылығын дамытудың стратегиясы, отандық ауылшаруашылық машина жасау кәсіпорындарының қызметтерін қайта жандандыруға ерекше көңіл бөлуді талап етеді. Облыста ауылшаруашылық машиналары мен жабдықтарының қосалқы бөлшектеріне үлкен сұраныс бар. Облыстың ауылшаруашылық тауарөндірушілерінің сұраныстары бойынша: "Эксковатор" ААҚ-на (Кентау қаласы) - трактормен шөп шабушы, соқалар, жер баптаушы құралдарына; "Техноснастка" ААҚ-да (Түркістан қаласы) - жер өңдеуші және егін егу машиналарына; "Карданвал" ААҚ-да (Шымкент қ.) - тракторларға, жаткаларға, тракторлық шөп шабушы техникаларына кардан валдар; "ОҚМЗ" ААҚ-да

(Ақ-су ауылы, бұрынғы Манкентсельмаш зауыты) жүзім шаруашылығына жүзім жиынтығын іріктеуші машиналарына - қосалқы бөлшектер шығару қайта іске қосылды.

Қазіргі жағдайда ауылшаруашылық өнімін өндірушілер мен өңдеушілер арасындағы қайшылықтарды жеңу және бірқалыпты өзара пайдалы экономикалық қатынастарды дамыту үшін, бұлардың арасындағы оңтайлы интеграциялық бірлесудің тиімді түрлерін қарастыру қажет. Ондай құрылымдар, ауылшаруашылық және өңдеу кәсіпорындарын біріктіріп өнім өндіруді, және дайын өнімнің нақты бағасын анықтайтын түпкілікті тұтынушыға жеткізуді де қамтиды. Бұл өз кезегінде, азық-түлік нарығында күшті бәсекелік орналастыруға дайын өнімді өткізуден түскен түсімді технологиялық үдеріс бойынша серіктестіктер арасында үлесіне сай бөлудің әділетті тәсілін табуға мүмкіндік береді.

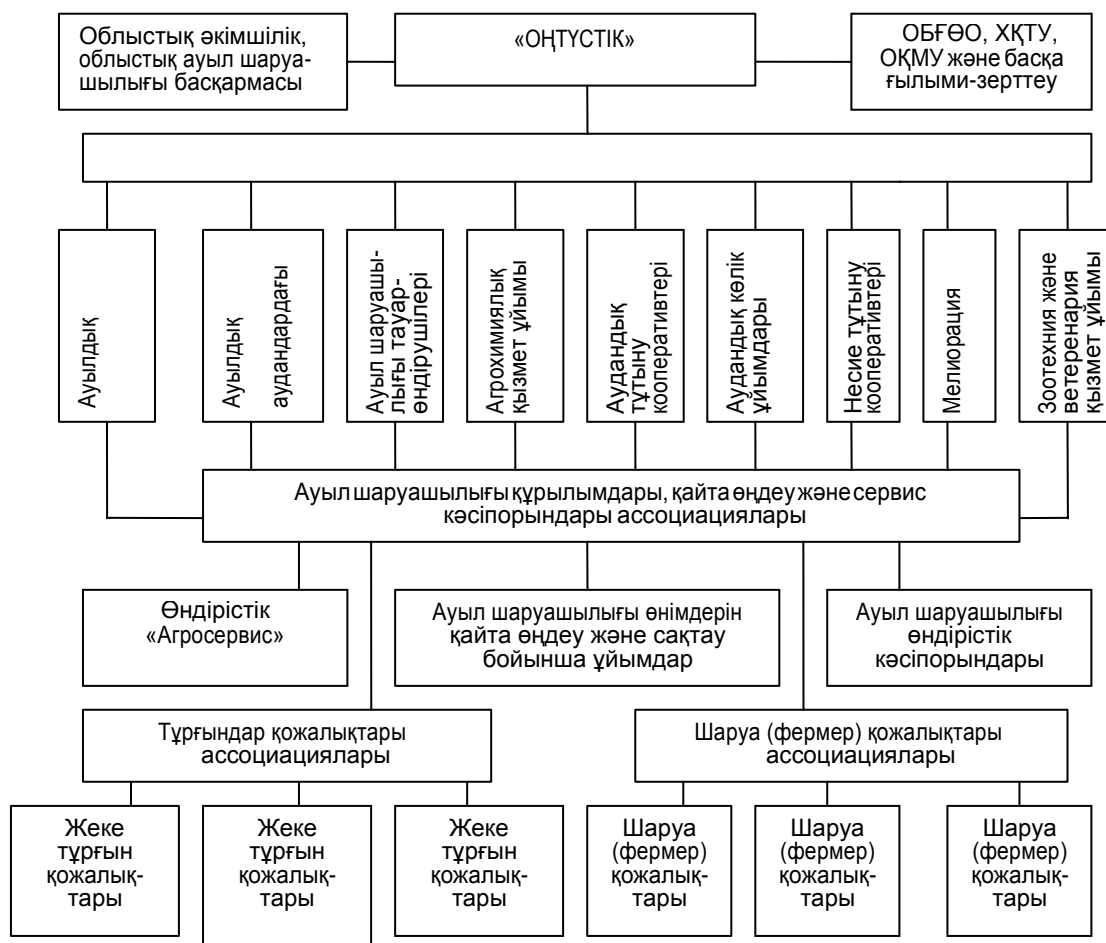
Агроөнеркәсіп құрылымдарына ауыл шаруашылық кәсіпорындарынан басқа, тұрғындардың жеке қосалқы шаруашылықтарын да тарту қажет, себебі, олардың арасында өндірісті кооперациялық бірлестіру нәтижесінде ассоциациялар құру өндірістің және кәсіпорындардың іріленуіне, яғни арнайы техника мен озық технологияларды пайдалана алатын маманданған өндірістерді ұйымдастыруға алып келеді.

Мақта-тоқыма, көкөніс-консервісі, жеміс шіріндіктері мен жүзім-шарабы өнімдерін өндіруге мамандандырылған агроөнеркәсіп ассоциациясына кіретіндер; өнімдері жаңа піскен түрінде тұтынуға жіберілетін көкөніс, жеміс, жүзім өндіретін ауыл шаруашылығы кәсіпорындары, тамақ өнімдерін алу үшін өнеркәсіп өңдеуіне өнімін жіберетін кәсіпорындар; тамақ өнімдерін өндіретін және ауылшаруашылық шикізаттарын өңдейтін өнеркәсіп кәсіпорындары; дайындау және тасымалдау ұйымдарының кәсіпорындары; тамақ өнімдерін сақтайтын және өткізетін кәсіпорындарды атап өтсек болады.

Көкөніс-консервісін, жеміс шіріндіктері мен жүзім-шарабын өндіретін агроөнеркәсіп ассоциациясының мақсаты, біріккен жеке құрылымдардың табыстарының жай жиынтығынан асатын мейлінше көп пайда алу біріккен барлық кәсіпорындарда өндірістік қуатын толық пайдалануды қамтамасыз ету. Яғни, өнімді өндіруден бастап, ол өнімді өткізуге дейін – үйлесімді түрде өндірістік (материалдық, қаржылық және еңбек) ресурстардан оңтайлы пайдалану, ысырапты жою, өнімнің бәсекелік сапасын көтеру, ауылшаруашылығы, өнеркәсіп және түпкілікті тұтынушылар араларындағы көптеген делдалдарды болдырмау.

Кластерлік негізде интеграциялық бірлесудің, ұйымдық ресімделуі болмауыда мүмкін. Онда бірігуші кәсіпорындар арасындағы қатынастар - келісім шарттар, жеткізілім шарттары, сату-сатып алу қатынастары және басқа экономикалық қатынастар негізінде құралады. Ассоциациялық бірігудің орталықтандырылған ұйымдық өкімшілік органы болуы мүмкін, онда, агроөнеркәсіп кәсіпорындары, бірлестіктері, кешендері құралады. Агроөнеркәсіптің мұндай құрылымдары толық заңды, дербес, немесе басты кәсіпорынға қызметтерін ішінара табыстау негізінде жұмыс жүргізуі мүмкін.

Ауыл шаруашылығы саласында біріккен құрылымдардың пайда болуы мен дамуы нарықтық тетікпен негізделген. Сондықтан олардың қызметтерін реттеудің негізі - мемлекетпен басқарылатын нарықтық тетіктің өлшемдері және агроөнеркәсіп кешенінде жүзеге асырылатын қайта құрулар болуы тиіс. Бұл жағдайда, әртүрлі ауыл шаруашылығы саласында шаруашылық кеңістіктері тиімді пайдаланылады. Шығарылатын өнімнің мөлшері олардың арасында шамамен тең үлестірілетін күрделі және ұсақ өндірістері арасындағы құралған баланс, тек экономиканың көптүрлілігінің артықшылығын ғана пайдалануға мүмкіндік бермейді, сонымен қатар еркін бәсекеге ықпал да етеді.

Оңтүстік Қазақстан облысының «Оңтүстік» ауыл шаруашылығы өндірістік инфрақұрылымы

Мысалыға, жалпы сатылы интеграциялық бірігу бойынша агроөнеркәсіп корпорацияларын қарастырсақ, онда салыстырмалы төмендегідей блоктар бөлінеді: шарап-жеміс және жүзім өндіру кәсіпорындарын, шарап шығаратын зауыттар, мұздатқыштарды біріктіреді; консерві – көкөніс, жеміс өндіретін ауыл шаруашылығы кәсіпорындары, өнімдерді косервіге өңдейтін өнеркәсіп кәсіпорындары мен зауыттарын біріктіреді.

Оңтүстік Қазақстан облысында кооперациялық бірлесудегі болашақтағы бағыт, көкөніс пен картоп тұқымын өндіру бойынша, жеміс-жйдек пен жүзімнің шығымдылығы жоғарғы сортты екпелерін маманданған ауыл шаруашылық құрылымдарында шаруа қожалықтары үшін элиталық материалдық базасын құру болып табылады. Бастапқы кезде бұлардың материалдық қорын арендаға алу тәртібінде бірлестіріп пайдалану жорамалданып, ал кейін шаруа қожалықтарының кооперациялық бірлестіктеріне оларды сатып алу мүмкіндігін беру. Мұндай мүмкіншілік тұрақты нарық құралғанда ғана іске асырылады.

Ауыл шаруашылығы саласында кооперациялық және интеграциялық бірігуді отандық ауылшаруашылық өнімдеріне деген шектеулі сұраныс тежейді. Осы кезге дейін не ауылшаруашылық кәсіпорындарының меншікті өндірістік мүмкіндіктері, не ауыл шаруашылығы саласында инвестициялық түсімнің әлуетті мүмкіндіктері толық пайдаланылған жоқ. Мұнда, интеграциаланған құрылымдардың сұраныс көлемінің өзгеруіне және өсуіне тез икемді әсер көрсететінін есепке алу маңызды.

Ұсақ ауылшаруашылық тауар өндірушілерінің мүдделерін назарға алмау, азық-түлік нарығында тұрақсыздықты туындатуы мүмкін, инвестиция құюшылардың, әр түрлі себептермен ауыл шаруашылығы саласында ынтасын төмендету, елдің азық-түліктік тәуелсіздігіне қауіп туғызуы мүмкін.

Қазақстан Республикасы азық-түлік және өңдеу өнеркәсібі одан әрі дамуының басым бағыттары – техникалық қайта жабдыктануды қамтамасыз ету, жетекші ресурс сақтаушы технологиялар мен озық техника қолданылумен жұмыс істеп тұрған кәсіпорындар мен цехтарды қайта құру және кеңейту, және де жаңаларын салу; кәсіпорындардың негізгі өндірістік қорларын жаңарту; өңдеу, тасымалдау, шикізат пен ауыл шаруашылығы өнімін сақтау кәсіпорындарын өндіріс орындарына барынша жақындатып, тиімді орналастыру.

Оңтүстік Қазақстан облыстық ауыл шаруашылығы басқармасы ауыл шаруашылығы өнімдерін қайта өңдеу бойынша аудан және қала әкімдерімен бірлесе көлемді жұмыс атқаруы тиіс. Азық-түлік өндірісі мен қайта өңдеу саласында қазір ілгерілеушілік әлі де байқалмайды. Ауыл шаруашылығы шикізатын әлемдік стандарттарға сәйкес келетін жоғары деңгейдегі қосымша құны бар дайын өнімге айналдыруға мүмкіншіліктер жеткілікті.

Сонымен, облыста кластерлік жүйе бойынша агроөнеркәсіптік интеграциялық бірлесу - бұл өндірісті жоғарғы деңгейде ұйымдастырудың табиғи, ең тиімді жолы. Бұл жол меншікті және ықпал ету сфераларын қайта бөлуде түбегейлі өзгерістерді алып келетін және елдің азық-түліктік тәуелсіздік дәрежесіне тікелей әсер ететін болғандықтан, агроөнеркәсіптік интеграциялық бірлесу мемлекет жақтан бақылануы және басқарылуы тиіс.

Әдебиеттер:

1. Аграрный сектор США в конце XX века. М.: РИЦ «Пилигрим». 1997.
2. Носова С.С. Производственная инфраструктура в системе государственно-монополистического капитализма. -М.: Высшая Школа, 1983. - 127 с.

СОВРЕМЕННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ РАЗВИТИЯ ТУРИСТСКОЙ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

¹Ержанова С.К., ²Жолт Хустыи

¹Карагандинский государственный университет имени академика Е.А. Букетова
Караганда, Республика Казахстан

²Печский университет, Печь, Венгерская Республика
E-mail: salta_27@mail.ru

В настоящее время, несмотря на кризис на мировых туристских рынках, наблюдается интенсивный рост туризма. Туризм имеет огромный потенциал развития, более значительный, чем у какой-либо другой отрасли экономики. Согласно данным ЮНВТО количество туристов, путешествующих на международном туристском рынке увеличилось в 2016 году на 46 млн. туристов по сравнению с 2015 годом [1].

Внутренний туристский рынок активно связан с международной сферой туризма и гостиничного обслуживания, которая предъявляет высокие организационные, технические и экономические требования. Необходимы разносторонние знания в области туризма, профессионализм в туристской и экскурсионной деятельности. Выход на международные туристские рынки требует проведения глубоких маркетинговых исследований, оценки внутренних возможностей туристской отрасли Казахстана.

Важным показателем развития той или иной отрасли является вклад в валовой внутренний продукт страны. Доля туризма Казахстана в ВВП страны показана в таблице 1.

Из таблицы 1 видно, что валовая добавленная стоимость туризма в Республике Казахстан растет, увеличивается и доля туризма в ВВП страны. Валовая добавленная стоимость, создаваемая туризмом в период с 2011 по 2014 годы, увеличилась на 427,5 млрд. тг, или на 217,4 %. Однако по сравнению с развитыми странами, где доля туризма составляет 5 % в ВВП страны, в Республике Казахстан вклад туризма не более полутора процентов.